

Salm Helmu

A. Hansson'i
Lugu - laul.

Wihandis.
Trüstitud A. Peet'i trükisojas 1902.

Arhiivfond

Sala helinad.

A. Hansson'i

lugu = laul.

Wiljandis.

Trükitud A. Peet'i trükikojas.

1902.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 20. марта 1902 г.

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

S 19465 ✓

I.

Maat, kus waremete wirnad
 Kurwalt taewa poole tõuswad —
 Sääal on muiſtne sõjatants;
 Kui ei jõua mind ſiin oota,
 Siis wõid paika järgi waata,
 Kus lord mölland sõjatants."

Rõnda sõnas sõber mulle,
 Kell' lord läſſin wõerusele
 Suwe ilujamal a'al. —
 Läſſin. Palgest nõrgus higi,
 Kui ju jõudſin kantsi ligi
 Ringu otſas ülewal.

Laſen pilku laifalt käia
 Ümberkaudu, — kuid ei leia,
 Mis wõiks rinda rõdmusta.
 Lubi, ktiwid, müüri rodu,
 Siin ja jääal ka kondi kõdu, —
 Nagu wanne rõhub ta;

Wanne minewiku põuest,
Kui weel laiaft losfi õuest
Hirmu=hääled kajasid;
Kui weel losfi keldri=urgas
Koltund, lootusetalt nurgas
„Kangekaeljed“ ägasid...

Gemalt filman metsa. wõsa,
Kaugelt külast wäikse oja, —
Majasi nii madalaid.
M on järw ja lage luha,
Mga nendest üle näha
Morme nõlwi nägusaid.

Siiski rinnas kurbtus asub,
Magu kalju rõhub, lasub:
Mäen jääb rahwast wõõra tööl;
Migi weereb wõõra mulda,
Wõõrale f'est kaswab kulda, —
Mist kui muistsel orja=ööl.

Maadata ei enam taha,
Mäsinult jääb istun maha
Muru pehme pinnale;
Mõtted lendwad minewikku,
Mõrja põlwe olewikku,
Mõle aastasadade.

Mäsinult tuul kohab jalus...
Magu üleilmnes walus
Mastu kohab, keeb mu rind;
Mimab elutõe raskust,

Mõistab nõrgemate saatust,
Teab, mis waeße eluhind.

Kui nii wiibin kurtwas mõttes,
Sünnib ime; eemalt tõttes
Läheneb mull' wõõras mees;
Juuks tal pikk ja pikk ka habe,
Kannab seljas munga kuube,
Koltund munga kübart pääs.

„Wõõras, ära tungi siia,
Ära asjata ja püüa
Kasket kattet kergita,
Mida kedrand kaugead ajad,
Kudund kofku aastasajad...
Tahan sind se's aidata.“

Kõnda sõnas munk jääl mulle,
Kuna kätt siis taewa poole
Pilguks ajaks tõstis ta.
„Waata, — aga julge ole,
Kui on minewikus kole,“
Kääkis ta weel murega;

„Tahad muistse aega tõtta:
Muistse aja mõtted wõta
Juhiks siis ja omale;
Uue aja unistused,
Sarnadusest sonistused
Peleta pääst kaugele!“

Ja weel enne, kui munk wakis —
Päik'se paistel wastu läikis

Uhte sõjalaste jalk, —
Pidades jääl sõjamängi
Katsutasid õues ringi, —
Dotis neid ju wõidupalk.

See meil hiigla hoone kere,
Milles asus kõik see pere
Ülemaid ja alamaid;
Ümberringi wall kui mägi,
Et ei pääseks wõõras wägi
Wõitma lossi warjajaid.

„Lähme lossi tubadesse,
Kuis nad toredad, näed ise,
Kuidas kullal säravad.
Igal pool meil waba käia,
Tammest ukseid meid ei hoiad,
Ega raudsed wärawad.“

Rõnda rääkis munk mull' taha,
Kutsudes mind enda kaasa
Tundemata talusse;
Sammusime läbi seintest,
Läbi lukustatud udest —
Õnne-, walu wallasse.

Määramataid warandusi,
Kullsaid, kallid kujurusi
Nähes kurwalt küsisin:
„Waga mees, wõid üelda mulle:
On see armas Jumalale,
Et ta sallib seda fiin?“

Ühest mullast on kõik võetud,
Ühes ežiisa aetud
Paradiisist — orjama,
Kuid nüüd inimesed isi
Teind siin endil paradiisi,
Sundind te isa teenima.“

Ilma sõna lausumata,
Küsimist ka kostemata
Munk mind loosti torni viis.
„Vaata siit — ja võta arvu,
Kuidas sõbralikult kõrvu
Seiswad pörgu, paradiis...“

II.

Wägivalda kalki kurjust,
Loore võimu tigidust,
Rasket, lootusetat orjust,
Arvamata ahastust,
Võimetumat surma=vaenu
Sala hamba-kiristust.
Kõhujate pill'wat naeru,
Reelamatat karistust;

Ühket, ijeteadwat ülbust.
Kõrakese alandust;
Musta omakasü delust,
Jnimlikku madalust
Sain nii suurel moodsul näha,
Kuulda, tunda südames,

Et see — nagu põrgu eha —
Säält ei kustu iganes.

Seda viletsuste waljust,
Musta, hais'wat pimedust,
Inimlikku kaju pilkust,
Looja templi teotust
Minult tundlik hing wõib tunda,
Süda juudab aimata, —
Keel ei wõi neist teada anda:
Sõnad selleks wõimuta.

„Waga mees, nüüd mulle wasta,“
Ütle sin siis mungale,
„Et's ferd kaebehääled kosta
Püha taewa troonile?
Kas on nõdral süüdi jelles,
Et ta nõdraks sündinud?
Wõi on taewas — eksituses —
Kurjal' wõimu kinkinud?“

Kurwalt naeratades wana
Alla tagasi mind wiis.
„Ei ma nüüd weel wastust anna,“
Tasakesi lausus siis;
„Tahad mere põhja tunda, —
Piad sinna tungima, —
Inimest kuid täitsa tundma
Wahest ialgi ei saa.“

Sügawasse, pimedasse
Waikset sammu sine nüüd,
Alla keldri urgastesse,

Kust meil' kostis hoigatu hüüd.
Ühelais kui hirmu-tujud
Alestivad jääl kats meest:
Ühel hullumeele tujud,
Teine jonis surma teest.

Hullumeelne mõrsjat kutsub
Aplastawalt, walusalt,
Sureja kuid nõrgalt palub
Tütrel' õnne — Jumalalt.
Aga ühe nimi huultel
Wangidel on mõlemil,
Ühe pärast õnnetutel
Üks neil saatus kummagil.

„Ühelt tüttar, teisel mõrsja
Wõeti wägitwallaga,
Wägitwallal' peigmees, isa
Püüdsid wastu hakata;
Kuid — ja näed siin nende saatust,
Nende otša aimad ka, —
Surmainglilt on neil lootust
Sunastust weel oodata.“

Raskelt, nagu haamri löögid,
Wunga sõnad kõlajid,
Minul aga wiha leegid
Põue põhjas lõomasid,
„Lähme siit, kus põrgu ise,“
Hüüdsin talle, „läheme!
Wälk siin piab ju lõoma sisse,
Lõppu tooma kurjale!“

Waiñides ja šala šammul
Läšime šäält ülesše,
Kõõmu hääled pidu mõnul.
Kõstšiwad šääł kõrwusše.
Šidulaual päratumal
Ušuwad hărăšed, —
Näis, kui piaks šin õnne-šumal
Šše täna kihlušed.

Küütlid šarawamas mundris,
Kõlišewais kannuštes,
Maesterahwad uhkeis riidis,
Kullas, kallis ehtetes ;
Ja ta wagad waimulikud
Šuududa ei wõinud šin, —
Näod kõigil õnnelikud
Katsjudes, kuis maitšeb wiin.

Gemal šambris, luku taga
Šštub talu-neiuše,
Šštub mõttetes ja waga,
Nagu puuris linnuše.
Šlus pale kahwatanud,
Šilmad nutušt punašed,
Šill tal tuim ja kalestanud,
Šunššed šaššis, lahtišed.

„Šelle neiu peigmeest, iša
Nägid šeldris šamemas,
Šešt et kotta jõud on wiša,
Kui ta šaaki šabamas.
Šärä oma hing ja wara, —

Härta oma ihu ka;
Etz siis wöind ta wötta ära,
Keda endal' ihkas ta?...

Uhted prouad jüüta naljaks
Seda meestest arwawad;
„Elu lähets muidu läilaks —“
Kõnda preestrid mõtlewad...
Wõõras mees, miks nüüd ja waitid,
Miks mu otja wahid nii?
Kas mu mõtteid ära laitsid,
Ostustades teisiti?“

Kind täis jälkust, wiha, walu
Tõttasin jäält eemale.
„Kuidas Jumal kingib elu
Sarnasele ilmale?
Kuidas taewa wiha nooled
Weel ei delaid purusta?
Anna wastust, munt, kas kumled,
Mina se'ft ei aru saa!“

„Mis ja räägid ülekohtust —“
Algas munt siis rahuga, —
„Jumalikust kättemaksust,
See on jull' tõest mõistmata.
Jumaluse aate laiust
Kõder waim ei tundma saa,
Jumaliku kõrgust, täiust
Püüad mõista asjata.

Kohtunikud, würestid troonil
Mõistwad kohut wäledast, —

Õigust tehes võimsal, väetil
Eks'wad tihti haledast...
Taewalikul kohtumõistjal
Ise-aated, seadused;
Ilma ruumil ääretumal
Ijelaadi nuhtlused.

Kus on õigus? küsid sina
Ülekohtust kaebades, —
See on juba õige wana
Küsimus maailma sees.
Sääl on õigus, kus on võimus!
Seda pane tähel' ja,
See on ainukene vastus
Nüüd ja tulewikus ka.

Wormid, wiisid muutunewad:
Sisu, tuum jääb endiseks;
Wast ehk warju-riigis saawad
Surelikud sarnasteks...
Tugewal on juurem õigus
Sellepärast alati,
Et tal käes on jõud ja võimus
Nõuda omal' õigusi.

Kas on tuikejel süüdi,
Kui ta kulli saagiks saab?
Wõi on hundil pulma-rüüdi,
Kui ta talle kägistab?
Kõigil' aga elu antud
Igatwehelt hallikalt,
Kõigil' soow on rinda pantud,
Elu maitsta — magusalt.

Jumaluse aimeid leiad
Tõde kujul — looduses,
Kui ja filmi lahti hoiad
Hoolsalt terve elu sees ;
Kui see tуска loob ju rinda, —
Sõber, ära ahasta :
Elul' ühesugust hinda
Ihm ei ial kätte saa."

"Aga — rinda kohtumõistja
Pantud inimestele,
Hää ja kurja mõista andja
Säetud südamesse:
Kuis see taevaline jäde
Lubab jeda sündida,
Et kõik õigus, komblus, tõde
Waleteed wõib tallata?"

"Palju on küll juttu tehtud —"
Wastas wana naerates —
"Aga wähe kasu nähtud
Kohtumõistjast südames.
Ja mis on see kohtumõistja? —
Arwamiste järeltus,
Kaswatuse tunda andja,
Ihmawaate tunnistus!..."

Kas see hundi südant waewab,
Et ta murdnud tallest?
Eh! kas kottkas kurwalt kaebab,
Et ta rööwind lindust?
Kes on kuulnud lõwi nuttu,

Miks ta loodud mürdmiseks?...
Loodus laialt ajab juttu
Selle asja mõistmiseks.

Suurest hingeliste hulgast
Inimesi eranda
Julge mõte... tasupalgast
Ka ei tahaks rääkida...
Ufud, aated rahwaid teewad
Kombes mitmejuguks.
Mida ühed äraneedwad,
Kiitwad teised woorusteks."

"Sul võib õigus olla, wana,"
Wastasin siis mungale,
"Aga ristiusu kawa
Su ei luba preestrile,
Et ta wägewal' ei keelaks
Teotamast wäetimat,
Et ta kõrgele hääks kiidaks,
Milles sõitleb madalat."

"Wale-, ebausju mäsjust
Tõsist usku arwa näed;
Waewalt leiad ristiusjust
Kohkem ja, kui mujalt, hääd.
Omatasu wägew wõimus
Uju dogmad painutab...
Kellel jõud, sell' on ka õigus, —
Siingi alguspunktiis saab.

Kui ei usul kindlust ole,
Siis see usk ei olegi,

Waid on ebausik, mis kole, —
Parem, kui tad polegi.
Mis on sõnadest siin lasu,
Kui ei tegu ühtegi?
Mida aitab lehte lasu,
Kui ei wilja sugugi?

Kui sul tume weel mu mõte, —
Kuule, mis siis ütlen ma:
Igal ajal oma aate,
Ise kumbed, püüded ka;
Möödupuud, mis igawene,
Pole ükski sepp weel teind;
Eil weel täna kaunifene —
Homme tal ju lehed läind."

Kurwal mõttel kuulatafin
Wanakeste seletust,
Glutühjust imestasin,
Pilkasemat pimedust.
Kus on õigus? Kus on tõde?
Selle kallal murdsin pääd;
Kus on jumaluse säde,
Kus on leida ainult hääd?

"Selget, puhast hääd ja õnne
Ilmas pole ollagi,
Pole nüüd, ei olnud enne,
Ega tule ialgi.
Mida enam ilmas püüad
Õigust, õnne tabada,
Seda rohkem kõrbe hüüad,
Piinad ennast asjata..."

Kui weel rääkis nõnda wana —
Kuulsin kella helinat.
„Tähtjast nähtust ja weel täna —“
Lausus munt — „fiin näha saad.
Iga saja aasta tagast
Tuleb ükskord ette see,
Mis ka mindki haura põhjast
Kutsub seie ülesse.

Lossi härra laulatama
Tõttab täna mõrsjaga —
Jluša, kuid õnnetuma
Wangiwõdetud neiuga.
Igakord siis lossi õuest
Kõitwad kella kõlinad.
Rahwas aga kantsi põuest
Kuuleb jala helinat...

Ma ei tea, kas jellest waatest
Tarkust vähematti saad;
Wa'it ehk kaob see kõik ju mõttest,
Mindki hoopis umistad;
Üks mul kõik... kuid et ja praegu
Oled seie juhtunud,
Siis võid näha muistseid aegu,
Asju, mis fiin sündinud.“ —

III.

Lossi õues wäike kabel
Laia, tõmbi torniga,
Kabeli ja lossi wahel

Puistatud tee lilliga.
Pikkamisi, pühalikult
Kajab tornist kella hääl,
Kabel ehtes pidulikult,
Kahwas kogub õue pääl'.

Tasa käest mul finni wõttes
Munk mind uuest' losji wiis,
Ühte uhke ruumi tõttes
Kurwalt kõneles mull' siis :
„Tööse minna aeg mul jõudnud ...
Sina aga warjul' jäed ;
Laulatuse tund on tulnud, —
Pane tähel', mis nüüd näed.“

Järsku ilmus, mõrsja ehtes,
Kambri kaunim neiuke, —
Ragu roos, mis alles puhkes,
Ragu koidu kannike.
Uga — kurwalt õhtu poole
Waatab mõrsja laugele,
Vein on ajund õrna näole,
Pisar tekkind laugele.

„Jumalaga, kodu, kallid!“
Käägib ta siis waluga,
„Jumalaga kalju wallid,
Waba Skandinawia, —
Sinu metsjad, selged järwed,
Jõed, kosjed kohawad,
Kus on mängul kala parwed
Ja kus marud mühawad!

Taewas, miks mull' elu jätsid,
Elu, mida wihtan ma,
Kui mu isat merde matsid
Ühes lagund laewaga?!
Miks mind, laened, mängitades,
Tõite siia rannale?
Miks ei, merde fängitades,
Wiind mind isa rinnale?

Miks ei ranna rüingastele,
Woog mind puruks paistanud,
Minu waese südamele
Surma rahu kinkinud?
Kaudse rüütli wõimu wõrku
Miks jäält pidin sattuma,
Nagu kurja kulli kurku
Kanakene kukkuma?...

Minu armastust ta nõuab, —
Taewas, minu armastust!
Hirmus filmapill ju jõuab,
Kus mult nõutaks tõutust.
Pian selle omaks saama,
Kes mull' üelnud rõhuga:
— Sina piad mind armastama, —
Tahad ehk ei taha sa!

Minu iluduse pärast
Ihtab ta mind omale, —
Armasta kuis wõin ma jääraast,
Kes seks sunnib wägise?!
Oh, mu rinnas põleb tuli,

Hing nii hirmsalt ahastab!
Taewas, ära anna woli,
Et see jälk mu meheks jaab!"

Ahastaja mõrsja ette
Astub munk siis tafaste.
„Anna taewa=Jsa kätte
Oma saatust julgeste!
Olen jull' ju seletanud,
Mis jul siin on oodata;
Kas kõik oled unustanud,
Et ei wõi end rahusta?"

„Püha mees, sind tänan mina
Sinu trööstimiste eest,
Aga walu wõtta sina
Et wõi minu jüdamest.
Wastuseis ei aita põrmu,
Seda tean ammugi, —
Enne laulatust ta armu
Tahan proowi ometi.“

Saatetonna jalgu kestel
Peigmees astus lambrisje, —
Armid otjaees ja põskel,
Rägu wiinast punane.
„Ilus Maid, nüüd kabelisje
Laulatusel' läheme,
Lausus ta — „sää! üt! ise,
Et jaad kaasaks minule.“

„Rüütel, rüütel!“ kaebas mõrsja,
„Miks weel nõuad tõutust?"

Tead ju, kuis mull' tulid' kosja...
Kas mull' andsid wabadust?
Siiski — et mind sinu kätte
Saatus kannud armuta,
Tõutan, — kuid sinu ette
Weel üht palwet kannan ma.

Kui mu armu tahad wõita,
Uhte, kange sõjamees,
Armus mind su külgi kõita —
Siis sind palun filmatvees:
Kaota hirmus orjapõli
Oma wõimu piiridest,
Lõpeta siin piina küli,
Päästa rahwas nuhtlusest!

Waba rahwa tüttar ial
Rõhujat ei kaisuta:
Wiletsus siin läind ju liial', —
Peig, eks otša tee tal' ja?
Waeje rahwa waew kui wanne
Matab hinge kinni mul,
Rööwib minult rõõmu, õnne, —
Glugi, mis kallis sull'!..."

Waitselt seisab wali rüütel,
Waitselt seiswad saatjadki,
Neiu nõudmine — nii kindel —
Kohmetand neid koguni.
Peiu rinnas aga mäsjab
Wiha armastusega:
Neiu armu ta nii ihkab,
Kuid ta palwe — täitmata!

„Neiu, palju oled sina
 Minult nõuda julgenud!
 Warsti wastust toon sull' mina,
 Kas ju palwe täidetud.“
 Pääga märku andes kutjub
 Siis ta wõeraid eemale;
 Mõrsja aga toolil nuutjub,
 Palweteleb tafaste.

Suures jaalis kõnelemas
 Seni uhke rüütli hull,
 Läbisegi kõnelemas
 Terwe härrasrahwa jalk.
 Naeruwäärt ja häbemataks
 Peetaks neiu nõudmine...
 Peig ju lähed läbemataks,
 Waljult räägib teistele:

„Olen teie mõtteid kuulnud —
 Minu mõtted on ka need;
 Pole aeg weel kätte tulnud
 Lasta orje oma teed.
 Kangekaelne, tige, rumal
 On see rahwas muidugi...
 Saab ta priiks weel, — oh ja Jumal!
 Terwe maa läeb kummuli!

Sellepärast on mu otjus:
 Palwet jätta täitmata!
 See on tale minu wastus,
 Millega piab leppima...“
 Ja siis rüütliid — uhked, wahwad, —

Mõrsja kambri ruttasid,
Ja ka nende naesterahwad
Sinnajama tõttasid.

Külma, kalgi sõnadega
Peigmees otjust kuulutab.
Walust lõhk'wa südamega
Mõrsja jeda kuulatab.
Järsku aga julgelt tõstab
Mõrsja oma uhke pää,
Kindlalt ümberringi waatab,
Tõstab taewa poole käe.

„Selle nimel, keda meie
Tähte taga usume:
Andke wastust mulle teie,
Mulle; nõdra neiule, —
Kas on jünnis rüütlitele
Naesterahwast jundida?
Kas on auuks see wapratele
Kõtra neidu piinata?”

Omaft seisukohast waates
Teil ju õigus olla wõib...
Tooress wõim on teie aates, —
Ufuis olema teil näib.
Mina aga jelles õhus
Ei wõi õitsta, elada,
Sest siis palun: laske rahus
Mind siit, rüütliid, minema!”

Neiu julgus, wahwus, ilu
Aratasid imestust,

Mõnes ärtab jala walu,
Mõni — aimab armastust...
Peiu filmis tuli walgub,
Annab käsku: wiidagu
Neidu, kui see wastu tõrgub
Wägitwaldselt kiriku.

Uga enne weel, kui paigast
Saadud jammu astuda,
Tuleb sõjameeste hulgast
Keski wälja rutuga;
Otse lossi härra ette
Uhkelt siis ta seisma jääb,
Teadmata, mis on ta mõte —
Kätt ta mõõga külge jäeb.

„Rüütel, wend, sul pole õigust
Teda juisa sundida,
Kas sul tõesti oleks julgust
Sarnast neidu kurwasta?
Kui ei wõi ta palwet täita:
Lase teda wabaks siis!
Dma rüütli meelt nüüd näita
Nii kui õige rüütli wiis.“

Noore rüütli hääle kõla
Weelgi õhus wärises,
Kui ju peiul kerkis õla,
Mööd tal tupest kätõises.
Kind tal leekis hirmust wiha,
Pilk tal pildus sädemeid,
Tundes teise armu-ihha
Nõudis taju jalamaid.

„Enne, kui läen laulatama,
Tajun toorest teotust!“
Mõirgas ta; „piad loputama
Weres oma edewust!“
Ja siis kõhe suurde jaali
Kutsus oma wastalist,
Kust pea kuuldi wande hääli,
Mõõga rasket raksumist.

Kaua kestis mõõga kõlin,
Kaua kurjem kakelus,
Sinna jekka kella helin, —
Täna on ju laulatus . . .
Aga noore rüütli rammu
Kippub wiimaks raugema,
Lõssi härra jäeb ju jammu
Surma hoopil jagama.

Häkki, nagu tule tuhjin
Lormab kambriist neiuke
Sinna, kus on wõitlus' õhin
Praegu pime-wihane.
Meeleheitwal hüüdel asub
Oma kaitsja rinnale,
Kuid — sel pilgul mõõk ju lõhub
Mehel rinna, neiul pää...

IV.

Juba hirmus surma wari
Suures jaalis libiseb;
Neiu, noore rüütli weri

Vaiats loiguks ühineb.
Peigmees aga meeletumalt
Mõrsja ümber ahastab,
Palub ainust sõna temalt,
Lubab kõik ja tõutab...

Mõrsja aga, pulma ehtes,
Lameb liikumatalt ju,
Rägu tal kui hiilgaks õnnes,
Waiksel naeratufel suu...
Hullumeelse peiu hiiüded,
Tõutufed asjata,
Ilmaaegu tema püüded
Surmalt ohwert kiskuda.

Meeletuma juurest läinud
Terwe jeltsfond laiale,
Minult munk weel üksi jäänud
Surma kohta paigale.
Lueb tafa hingepalwet
Järsku lahkunute eest...
Häkki kuuleb rüütli hiiüet,
Silmab meeletumat meest.

„Sina, sina!“ ähwardawalt
Rüütel tale káratab,
„Sina wõtsid elu temalt,
Sinu hing ka wastutab;
Et ja tale sõnakuulmist
Kätte ei wõind õpeta,
Sest siis kuule minu tahtmist:
Piad ristis rippuma!“

Härja käsü pääle orjad
 Ohmatanult tulewad;
 Teades, et nii elu hoiad,
 Tummalt käsku täidawad.
 Ristipuu jaab säetud üles
 Pühakoja ukse ees,
 Kinnilöödud jelle külles
 Ilmasüüta, waga mees...

Kell ju tornis ammu waga,
 Kõik kui surnud, kohutaw.
 Aga kaugel, metsa taga,
 Tõuseb pilw nii ähwardaw;
 Tõuseb, kerkib nagu lennul,
 Paks ja pime, lai ja must,
 Walge wälgu-juga kannul
 Kuulda kõue kargatust.

Juba kaob päikse walge,
 Tekkib õudne hämarus,
 Loodusel kui hirmul palge,
 Nagu tõttaks karistus...
 Järsku losji uksest wälja
 Nuttab losji peremees,
 Sülles temal — surnud mõrsja
 Weresst määdind riietes.

Mõrsjat risti alla kannab,
 Murule jääb maha jäeb,
 Veel kord suud ta palgeil' annab,
 Põlwili siis seisma jääb.
 Ristilt aga munga sõna
 Kuuldub, nagu muusika:

„Jaa, — tale andeks anna, —
Ei ju teand, mis tegi ta!...“

Vaialine tule-jõgi
Jooksis alla ülewalt,
Näis kui lõhkeks terve mägi,
Sadaks tuld ju taewa alt.
Kabel, rist ja inimesed
Kadusiwad forraga,
Minult mustad tombukesed
Lõiwad murul suitsema...

Wiibisin kui uimastuses
Dudse hämaruse sees,
Hirmsa pildi mõjuduses
Süda ahastuses kees.
Aeglaselt siis wõitis walgus,
Pilmgi hakkas kaduma, —
Kinda aga rahu, selgus
Siiski ei jaand ajuma.

„Jumal, miks nii palju valu,
Miks nii palju süüta werd?
Miks on terve ilma elu
Täis kui wiletsuse merd?
Miks on jellel' elu antud,
Kes saab süütalt nuheldud?
Miks jell' piin on palgaks pantud,
Kell' see pole teenitud?!“

Dotmataalt siis laugelt, kõrgest
Kuulsin munka ütlemä:

„Glu mõistatust nii kergest,
Ilmas tundma ja ei saa;
Mõttele sellest kaua, kaua,
Siis ehk aimad midagi,
Kui veel ei, — siis taga haa
Mõistad... ehk ei ialgi!

Õpi tundma, mis on tõde, —
Pia sellest kinni siis,
Kuni jumaliku sãde
Surm ju ihust wälja wiis.
Glutõde — kall ja wali,
Tundmusteta, armuta;
Glu pole tühi nali, —
Seda ära unusta.

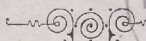
Wenauksest, sarnadusest
Ära aga unista:
Orjusest ja wõimetusest
Siis ja kaugele ei saa...
Gla hästi!... kui kord jälle
Tulen, oled kooljas ka;
Wa'st ehk meeldib siis see sulle
Tänast nähtust korrata!...”

Järsku kuulen oma nime
Gemalt waljult hüütama, —
Uwan filmad: — terwet ime
Unes olin näinud ma!
Sõber järele mull' jõudis
Otsis mind ja — äratas.
Päike juba looja jõudis, —
Kaugel pikne müristas... .

„Kas ja kuulsid, kust see helin
Ennest kostis külasse?
Just kui kauge kella kolin, —
Teadmata, kust kuuldus see;
Rahwas räägib, et lord muiste
Helin kuuldund kantsi seeft;
Kas see olnud nõnda tõeste, —
Mine usu igameest!“

Ei ma sõbral' wastust annud, —
Seisin mõttes sügawas;
Pilt, mis näha olin saanud,
Silme ees weel heljumas.
Keerulised küsimused
Täitsid pääd kui tinaga...
Miks on elu saladused
Kaetud pimedusega?

Pikne paukus pilwe põues,
Oh! nii raske hingata!
Sinnud, loomad ilma-õues
Tõttwad warju otsima;
Tuul nii kurwalt kohab jalus,
Nagu nutaks taja ta,
Ja — kui üleilmnes walus —
Hoigab taewas, ägab maa...

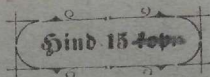
ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

P 3. - 2031/93.

§ 19465

S.